DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI

5. Sınıf · Sosyal Bilgiler · 6. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Yardımlaşma ve Dayanışmanın Toplumsal Birliğe Etkisi & Yaşadığımız İlin Göreceli Konumu

SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme ve sonuçlarını değerlendirebilme · SB.5.2.1. Harita, pusula ve yönlerden yararlanarak yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini algılayabilme

HATIRLAYALIM

- İnsanların ihtiyaç sahiplerine destek olmasına yardımlaşma, sevinçte ve zorlukta kenetlenerek ortak hareket etmesine dayanışma denir; imece, sadaka taşı, zimem defteri, Kızılay ve AFAD toplumsal birliği güçlendirir.
- Harita üzerinde konum belirlerken 4 ana yön (Kuzey, Güney, Doğu, Batı) ve 4 ara yön (Kuzeydoğu, Kuzeybatı, Güneydoğu, Güneybatı) kullanılır; yön oku daima Kuzey'i gösterir.
- Bir yerin denizlere, komşu illere ve ülkelere, yer şekillerine, yükseltiye, su kaynaklarına ve ulaşım yollarına göre sahip olduğu kendine özgü özelliklere göreceli (özel) konum denir.
- Fiziki haritalarda renkler yükselti basamaklarını gösterir: yeşil (0-500 m alçak ovalar), sarı-turuncu (500-1500 m platolar) ve kahverengi (1500 m üzeri yüksek dağlar).

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki kavramları sağ sütundaki açıklamalarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. İmece geleneği	**a)** Köy ve mahalle işlerinin gönüllü ve nöbetleşe el birliğiyle yapılması
☐ 2. Zimem defteri	**b)** Bir ilin denizlere, komşulara, yer şekillerine ve ulaşıma göre durumu
☐ 3. Göreceli (özel) konum	**c)** Hayırseverlerin bakkaldaki borç defterini satın alıp borçları sildirmesi
☐ 4. Fiziki harita	**d)** Dağ, ova ve platoları yükselti basamaklarına göre renklerle gösteren harita

2 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun kavramlarla tamamlayınız.

mavi · Kuzey · kahverengi · dayanışma · 81

1. Haritaların köşesinde bulunan yön okunun ucu her zaman _____ ana yönünü gösterir.
2. Toplumda insanların sevinçte ve tasada birbirine kenetlenerek ortak hareket etmesine _____ denir.
3. Ülkemiz yönetim birimi olarak siyasi haritada sınırları gösterilen toplam _____ ilden oluşur.
4. Fiziki haritalarda yüksekliği 1500 metreden fazla olan yüksek dağlık alanlar _____ tonlarıyla gösterilir.

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

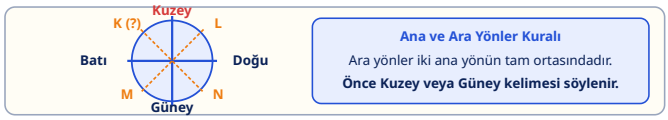
Görseldeki komşu iller şemasında Eskişehir merkez alınmıştır. Buna göre Kütahya'dan yola çıkıp Eskişehir üzerinden Ankara'ya giden bir otobüs hangi yöne doğru ilerlemiştir?

(A) Kuzeyden güneye doğru
(B) Doğudan batıya doğru
(C) Batıdan doğuya doğru
(D) Güneyden kuzeye doğru

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki pusula gülü şemasında K, L, M ve N ile gösterilen ara yönlerden hangisi Kuzey ile Batı ana yönlerinin tam ortasında yer alır?

(A) K — Kuzeybatı (KB)
(B) L — Kuzeydoğu (KD)
(C) M — Güneybatı (GB)
(D) N — Güneydoğu (GD)

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Toplumsal dayanışma ve göreceli konum konularıyla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Okulda düzenlenen fidan dikme ve kütüphane kurma kampanyaları öğrencilere empati ve sorumluluk bilinci kazandırır.	☐	☐
Fiziki Türkiye haritasında yeşil renkle gösterilen kıyı ovaları, ormanların en gür olduğu yerleri temsil eder.	☐	☐
Türkiye'de batıdan doğuya doğru gidildikçe genel olarak yükselti artar ve kış sıcaklıkları düşer.	☐	☐
Ara yönler isimlendirilirken daima önce Doğu veya Batı kelimesi söylenir (Doğukuzey gibi).	☐	☐
Bir ilin denize kıyısının olması ve önemli ulaşım kavşağında bulunması o ilin göreceli konumunun sonucudur.	☐	☐

6 KISA CEVAP

Görseldeki fiziki harita renk anahtarında Çukurova'nın yeşil, Konya Ovası'nın sarı, Ağrı Dağı'nın ise kahverengi ile gösterilmesinin temel nedenini kısaca açıklayınız.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.

7 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki dört il kartını inceleyerek her ilin öne çıkan göreceli konum özelliğini ve gelişen ekonomik faaliyeti tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Antalya	2. Adana
Akdeniz kıyısı · Yaz turizmi	Verimli Çukurova · Tarım sanayisi
3. Zonguldak	**4. Erzurum**
Taş kömürü · Madencilik	Yüksek plato · Kış turizmi

İl Adı	Göreceli Konum Özelliği	Gelişen Faaliyet
1. Antalya	Akdeniz kıyısı ve güneşli iklim	Yaz turizmi ve seracılık
2. Adana		Tarım ve tarıma dayalı sanayi
3. Zonguldak	Zengin taş kömürü yatakları	
4. Erzurum		Hayvancılık ve kış turizmi

8 SIRALAMA

Görselde verilen dört yerleşim alanını, fiziki haritadaki deniz seviyesinden yükseltisi en az olandan en fazla olana doğru (kıyıdan yüksek dağlara) 1'den 4'e kadar sıralayınız.

İzmir Kıyısı	İnegöl Ovası	Konya Platosu	Erzurum Dağları
0 - 200 m (Koyu yeşil)	300 - 500 m (Açık yeşil)	~1000 m (Sarı)	2000 m+ (Kahverengi)

- ☐ Erzurum-Kars Platosu ve Dağları — Doğu Anadolu'da yüksek basamakta (~2000 m+, kahverengi)
- ☐ İzmir Kıyı Ovası — Deniz seviyesinde (0 - 200 m, fiziki haritada koyu yeşil)
- ☐ Konya Platosu — İç kesimde orta yükselti basamağında (~1000 m, sarı-turuncu)
- ☐ Bursa İnegöl Ovası — Alçak-orta yükselti basamağında (~300 - 500 m, açık yeşil)

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki Bursa il kimlik kartını inceleyiniz. Bursa'nın göreceli konumunun şehirdeki ekonomik faaliyetleri ve ulaşımı nasıl çeşitlendirdiğini iki örnekle açıklayınız.

İL KİMLİK KARTI · BURSA'NIN GÖRECELİ KONUMU

- **Kuzeyinde Marmara Denizi kıyısı ve verimli Bursa Ovası yer alır.**
- Güneyinde Uludağ yükselir; gelişmiş kara ve deniz ulaşım ağlarına sahiptir.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki kültür ve dayanışma panosuna göre aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

Sadaka Taşı & Zimem	İmece Geleneği
İncitmeden gizli yardımlaşma	Köy işlerinde gönüllü el birliği
AFAD & Türk Kızılayı	**Toplumsal Birlik**
Afetlerde arama-kurtarma ve yardım	Sevgi, güven ve kardeşliği pekiştirir

(A) Sadaka taşı ve zimem defteri ihtiyaç sahibini incitmeden yardım ulaştırmayı amaçlamıştır.

(B) AFAD ve Türk Kızılayı doğal afetlerde arama-kurtarma ve insani yardım çalışmaları yürütür.

(C) Yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri toplumda güven, sevgi ve aidiyet bağlarını güçlendirir.

(D) Toplumsal dayanışma yalnızca geçmiş yüzyıllarda kalmış, günümüzde tamamen sona ermiştir.

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak "renkli ibresi daima Kuzey yönünü gösteren yön bulma aracı" kavramını bulunuz.

Kendini başkasının yerine koyarak onun duygularını anlama ☐☐**☐**☐☐☐

Bir yerin Dünya veya Türkiye haritası üzerinde bulunduğu yer ☐☐☐**☐**☐

Osmanlıda ihtiyaç sahibini incitmeden yardım bırakılan taş: … taşı **☐**☐☐☐☐☐

Haritalardaki yön okunun ucuyla gösterilen ana yön ☐**☐**☐☐☐

Afetlerde beslenme, barınma ve kan bağışı desteği sunan kurum ☐☐☐☐**☐**☐☐

Deprem ve sel gibi acil durumlarda arama-kurtarma yürüten kurum **☐**☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

12 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki iki ilin karşılaştırma kartına göre Rize ve Kayseri illerindeki iklim ve yaşam farklılığının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

Rize (Karadeniz Kıyısı)	Kayseri (İç Anadolu)
Denize kıyısı var · Her mevsim yağışlı	**Denize kıyısı yok · Yükseltisi fazla**
Çay tarımı ve balıkçılık yaygın	Tahıl tarımı, sanayi ve Erciyes kış turizmi

(A) İki ilimizin birbirinden tamamen farklı ülkelerin sınırları içinde bulunması

(B) Denize göre konum ve yükselti gibi göreceli konum özelliklerinin farklı olması

(C) Kayseri ilimizde kullanılan pusula ibresinin sürekli Güney yönünü göstermesi

(D) Karadeniz kıyısındaki Rize'de dört mevsim boyunca hiç yağış görülmemesi

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.